

THÁI THUỘNG CẢM ỨNG THIÊN

Tập 100

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Địa điểm: Tịnh tông Học hội Singapore

Thời gian: 19/09/1999

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chư vị đồng học, chào mọi người! Mời xem đoạn thứ 42 của Cảm Ứng Thiên, đoạn này cũng chỉ có tám chữ:

Cuồng chư vô thức, báng chư đồng học.

誑諸無識。謗諸同學。

Lừa người không hiểu biết, chê bai bạn đồng học.

Đây cũng thuộc về đại ác. Ở trong Vựng Biên nói rất hay: “*Với người không hiểu biết, đứng ra phải tùy việc mà dạy bảo cho hiểu rõ, dùng nghĩa lý để nhắc nhở, dùng thiện ác để khơi gợi, khiến cho họ giác ngộ, không rơi vào mê hoặc.*” Sao có thể bởi vì họ ngu muội mà bạn liền lừa gạt họ? Phía sau đã dẫn ra một câu trong kinh Lăng-nghiêm: “*Lừa gạt người không hiểu biết, khiến chúng sanh nghi ngờ, lầm lẫn, sau khi chết sẽ đọa vào địa ngục Vô Gián.*” Người ở thế gian, vô tình hoặc cố ý đã tạo tác tội nghiệp cực nặng, bản thân hoàn toàn không biết, cũng không biết quả báo đáng sợ. Ở trong Cảm Ứng Thiên nêu ra những thí dụ này, chúng ta tỉ mỉ phản tỉnh, những lỗi lầm này bản thân cũng thường hay phạm phải. Nhưng mà xưa nay chưa từng nghĩ đến sẽ có quả báo nghiêm trọng như vậy, bản thân luôn cho rằng những chuyện này là chuyện nhỏ, thậm chí là nói nó chẳng đáng kể gì.

Tại sao lại có sai lầm nghiêm trọng như vậy? Người ngu muội vô tri, chúng ta không đọc kinh Phật, không hiểu rõ chân tướng sự thật, những người này trong đời quá khứ, bao nhiêu đời nay đã tạo tác rất nhiều nghiệp bất thiện, nên chiêu cảm đến quả báo như vậy. Phật Bồ-tát thấy rất rõ ràng, chúng sanh thuộc loại này chính là đối tượng cứu độ của Phật Bồ-tát, hơn nữa còn xếp họ vào hàng ưu tiên nhất. Tại sao vậy? Người như vậy nếu như không mau chóng giúp đỡ họ, họ trong chớp mắt liền đọa vào địa ngục. Cho nên, Phật Bồ-tát giúp đỡ chúng sanh, chúng sanh nào sẽ bị quả báo nghiêm trọng nhất, khổ nhất thì nhất định là xếp vào ưu tiên hàng đầu; người tạo tác tội nghiệp tương đối nhẹ, không đến nỗi đọa lạc khổ như vậy thì chậm một chút vẫn không sao, đây là hợp tình hợp lý. Một loại tình hình khác cũng tương đối đặc thù, đây cũng là Phật thường nói ở trong kinh, căn

cơ chín muồi độ trước. Thế nào gọi là căn cơ chín muồi? Cơ duyên thành Phật đã đến, người này cũng phải được ưu tiên giúp đỡ họ, giúp họ thành Phật, sau khi họ thành Phật thì có thể rộng độ chúng sanh, đạo lý ưu tiên là ở chỗ này.

Người thế gian, suy cho cùng thì kẻ ngu muội vô thức chiếm đa số. Chúng ta thử nghĩ lại, bản thân chúng ta có phải thuộc loại “vô thức” này hay không? Tư duy thật kỹ, phản tỉnh kiểm điểm, bản thân chúng ta thật sự là thuộc về vô thức. Tại sao vậy? Tuy hằng ngày đang học kinh giáo nhưng vẫn cứ phạm lỗi lầm như cũ, đây chẳng phải là vô thức sao? Cho nên phải tùy theo việc mà nhắc nhở, mọi lúc mọi nơi, trong tất cả cảnh duyên, nếu như không nhắc nhở thì lại phạm sai lầm nữa, mặc dù không phạm sai lầm trong lời nói việc làm nhưng ý niệm thường đang phạm, khởi tâm động niệm đang phạm. Tại sao Phật Bồ-tát phải hằng ngày giảng kinh? Chính là vì việc này. Có mấy người có thể nghe kinh một lần, nghe một bộ kinh liền có thể quay đầu, liền có thể giác ngộ, liền có thể chứng quả? Loại người này không phải không có, nhưng quá ít! Trong mấy trăm năm chúng ta mới nhìn thấy có một người; trong ức vạn người khó có được một người. Do đây có thể biết, hầu hết mọi người giống như bản thân chúng ta, cũng là thuộc vào loại này, tập khí nghiệp chướng vô cùng sâu nặng, cho nên cần thiện tri thức từng giây từng phút nhắc nhở chúng ta.

Đến đâu để tìm ra thiện tri thức như vậy? Thật sự tìm không ra, đại đức xưa dạy chúng ta cúng dường Tam bảo. Chúng ta cúng dường tượng Phật, cúng dường tượng Bồ-tát, dụng ý ở chỗ nào? Mượn những hình tượng này, từng giây từng phút nhắc nhở chính mình. Nhìn thấy tượng Phật thì liền nghĩ đến lời dạy của Phật Bồ-tát; không nhìn thấy tượng Phật thì sẽ quên mất. Dụng ý của cúng dường tượng Phật là ở chỗ này, không phải xem các ngài thành thần mình, không phải cầu mong các ngài phù hộ thăng quan phát tài, là dùng hình tượng các ngài để thường xuyên nhắc nhở chính mình. Điều đầu tiên nhắc nhở là đọc kinh, nhìn thấy tượng Phật thì nghĩ đến phải đọc kinh, đọc kinh chính là nghe Phật Bồ-tát giảng kinh thuyết pháp, giúp chúng ta hiểu rõ nghĩa lý, là việc nên làm. Những việc nào nên làm, những việc nào không nên làm, đây gọi là “nghĩa”; “lý” là chân tướng của vũ trụ nhân sinh. Tất cả kinh mà Phật nói ra, nội dung của nó quy nạp lại thì không ngoài hai sự việc này. “Nghĩa” chính là đoạn tất cả ác, tu tất cả thiện, là việc bạn nên làm; “lý” là minh tâm kiến tánh.

Không những mình phải học, còn phải giúp đỡ người khác. Làm sao giúp đỡ người khác? Làm ra tấm gương cho người ta thấy. Tấm gương gì vậy? “Dùng thiện ác để khơi gợi”, chúng ta phải làm ra. Chúng ta khởi tâm động niệm, người

khác không nhìn thấy, nhưng lời nói việc làm của chúng ta thì người ta nhìn thấy. Chúng ta có thể cả một đời, miệng không nói lời ác; cả một đời có thể làm được không nói dối, không lừa gạt người khác. Bắt đầu làm từ đâu? Bắt đầu ngay từ ngày hôm nay, ta từ ngay hôm nay, từ sáng đến tối không nói dối, không nói thô ác, đây là rõ rệt mà dễ thấy. Phật dạy người sơ học bắt đầu làm từ Thập Thiện Nghiệp Đạo, Quán kinh nói “Tam phước” là đưa ra cương lĩnh cho chúng ta: “Hiếu dưỡng cha mẹ, phụng sự sư trưởng, từ tâm không giết, tu thập thiện nghiệp.” Chúng ta muốn hỏi, chúng ta làm sao hiếu thân, làm sao tôn sư? Tu tâm từ, tu thập thiện chính là hiếu dưỡng cha mẹ, chính là phụng sự sư trưởng. Nếu như ba nghiệp “thân - ngữ - ý” của chúng ta đều bất thiện, đó chính là bất hiếu, chính là bất kính, là bắt đầu làm từ đây. Quả nhiên thật sự làm được rồi, hằng ngày đều làm như vậy thì người này là người thiện. Người thiện thì không cần người khác tán thán, nếu chúng ta hy vọng người khác tán thán, hy vọng người khác biểu dương chúng ta, làm như vậy là đã bất thiện rồi. Tại sao vậy? Giữ tâm bất thiện. Hành vi dù là thiện mà tâm bất thiện, tâm địa ô nhiễm, không thanh tịnh; chẳng mong cầu gì cả, cần nên làm như vậy. Cách làm này chính là giúp đỡ người khác, chính là phổ độ chúng sanh, để người ta thấy, họ thấy rồi sẽ giác ngộ, “tại sao họ có thể làm được mà ta không làm được?” Họ thấy lâu rồi thì họ sẽ phản tỉnh.

Xưa nay tổ sư đại đức giảng kinh, nói đến cảm hóa người khác, ở trong Phật pháp nói phổ độ chúng sanh, dùng lời hiện nay mà nói là cảm hóa người khác, chỉ dùng tâm chân thành, tâm từ bi làm ra một tấm gương tốt để người ta thấy. Tấm gương tốt nhất là vua Thuần, vua Thuần khi còn tuổi thanh thiếu niên, hoàn cảnh sống của ông vô cùng ác liệt, sống trong nghịch cảnh, người ác, ông có thể cảm hóa, làm được vô cùng viên mãn, làm được vô cùng thành công, là tấm gương tốt nhất. Tại sao ông có thể làm được? Một câu nói của đại sư Lục Tổ Huệ Năng là “không thấy lỗi thế gian”, cho nên ông mới làm được. “Không thấy lỗi thế gian” là lý, ông rõ lý. Tại sao người khác dùng ác ý đối với mình? Dùng ác hạnh đối với mình? Luôn là bản thân mình có lỗi lầm, cho nên ông niệm niệm không nhìn thấy người khác có lỗi, cho dù người khác có thái độ gì thì cũng là chính xác, cũng đều đúng cả, luôn là bản thân có lỗi lầm, cần phản tỉnh, kiểm điểm, sửa lỗi lầm mới. Khiến những người có khuynh hướng ác ý này cũng không thể nhìn ra lỗi xấu của mình, đây là chân thật biết được đạo lý và phương pháp tu hành, ông thật sự biết được. Ở trong Phật pháp chúng ta nói, đây là sự thị hiện của đại Bồ-tát, đây đâu phải là phàm phu.

Sự hành trì của ông, chúng ta tỉ mỉ quan sát thì thấy không có khác gì so với Thiện Tài đồng tử trong kinh Hoa Nghiêm. Thiện Tài đồng tử cả đời tu hành không nhìn thấy lỗi thế gian, chỉ thấy mình có lỗi, không thấy lỗi thế gian, cho nên ông thuận buồm xuôi gió, một đời viên mãn Bồ-đề. Đây là ở trong kinh điển, Phật nêu ra một tấm gương tốt nhất, từ quả địa phàm phu trải qua 51 cấp bậc của Bồ-tát, từ Sơ tín đến Thập tín chỉ theo học một vị thầy, Bồ-tát Văn-thù là thầy của ông. Khi Thập tín tâm viên mãn thì thầy bảo ông đi tham học, cho nên về sau là 53 tham. Mỗi lần tham học với một vị thiện tri thức thì vị thứ của ông được nâng cao lên một cấp bậc; tham vấn tỳ-kheo Kiết Tường Vân, ông là Sơ trụ; tham vấn tỳ-kheo Hải Vân, ông là Nhị trụ; tham vấn tỳ-kheo Diệu Trụ, ông là Tam trụ. Chúng ta nghĩ thử xem, ông đã trải qua đời sống gì vậy? Quay lại nghĩ thử mình là đang sống đời sống gì? Người ta đạo nghiệp mỗi ngày tăng trưởng, định tuệ cùng học, đời sống đó viên mãn biết bao, sung túc biết bao! Còn ngày nay chúng ta thì hằng ngày vẫn đang tạo nghiệp, cho nên chỗ này nói “vô thức”, chúng ta không phải vô thức thì ai vô thức đây? Chúng ta không hiểu rõ nghĩa lý mà Phật nói.

Tôi đã học 47 năm, 47 năm mới hiểu được một chút đạo lý như vậy. Cho nên có cơ hội thì tôi chia sẻ với mọi người, không quên từng giây từng phút nhắc nhở các đồng học, khích lệ các đồng học, tận khả năng, một ngày cũng không buông lơi. Bản thân tôi rất rõ ràng, rất tường tận, nếu như mấy ngày không có người khích lệ thì kinh cũng lười xem, tập khí tật xấu đều lộ ra. Cổ nhân chúng ta nói hay, đó là nói người đọc sách: “Ba ngày không đọc sách thánh hiền thì mặt mũi hoàn toàn thay đổi.” Là người thời xưa nói, hoàn cảnh đó của họ thật ra mà nói là thù thắng hơn nhiều so với chúng ta. Hiện nay nói lời thật lòng, đâu cần tới ba ngày, một ngày không đọc mặt mũi hoàn toàn thay đổi; một ngày vẫn quá dài, nửa ngày không đọc là mặt mũi hoàn toàn thay đổi rồi. Người xưa còn có thể đợi ba ngày, chúng ta ngày nay nửa ngày không đọc thì tập khí tật xấu hoàn toàn lộ ra hết; thậm chí là một mặt đọc, một mặt tập khí tật xấu lộ ra bên ngoài, bạn nói xem còn cách gì? Đọc kinh sanh phiền não, nghe giảng cũng sanh phiền não, nghiên cứu thảo luận thì cãi nhau, hãy nghĩ thử xem, người xưa còn có thể chịu được tới ba ngày, mới biết tập khí tật xấu của chúng ta hiện nay nghiêm trọng cỡ nào. Cho nên đọc đến đoạn kinh văn này, nói về lừa gạt những người vô tri này, suy nghĩ thấy bản thân chúng ta chính là vô tri. Người lừa gạt chúng ta quá nhiều, quá nhiều rồi, đầy khắp cả đường, còn người nhắc nhở chúng ta thì không có, đến

đâu mà tìm đây? Người mà chúng ta tiếp xúc toàn là lừa gạt chúng ta, cho nên hai câu nói này vừa mới xem thì thấy rất bình thường, nhưng ý nghĩa quá sâu xa.

Cho nên lần này có cơ duyên như vậy, tôi lại đem Giảng Nghĩa Kinh Kim Cang xem kỹ lại một lần nữa, sau khi xem xong cảm thấy trong đó có rất nhiều cái vẫn cần phải bổ sung nói rõ hơn nữa. Vì sao vậy? Người thông thường xem xong vẫn không hiểu, không làm bổ sung là có lỗi với chúng sanh hiện nay. Cho nên, người xưa giảng kinh thuận tiện, điểm tới là xong, họ xem xong là có thể hiểu, hiện nay không được, điểm cho họ thế nào cũng điểm không thông, không thể không nói nhiều, không thể không phiền toái. Cho nên việc độ chúng sanh hiện nay khó hơn quá nhiều so với trước đây, nếu chúng ta không có tâm nhẫn nại, không có thường thức phong phú, không có đức hạnh, không thể quán cơ thì tự hành hóa tha đều không làm thành công. Cho nên không thể không nỗ lực vì chúng sanh, vì Phật pháp, dũng mãnh tinh tấn.

Mời xem đoạn thứ 42 của Cảm Ứng Thiên: “*Cuống chư vô thức, báng chư đồng học.*” Trong Vựng Biên đã đem ý nghĩa này nói được rất rõ ràng, cũng đã nêu ra không ít thí dụ, nói rõ nghiệp nhân quả báo ở trong đây. Lại dẫn ra một đoạn, ở trong kinh, Phật dạy chúng ta làm thế nào kết giao với bạn bè, đoạn kinh văn này không dài, đích thực là chúng ta cần phải nhớ kỹ, hơn nữa phải thực hiện. “*Phật dạy, đối xử qua lại với bạn bè có năm việc.*” Giáo dục của nhà Nho xem trọng luân thường, người Trung Quốc nói về ngũ luân là vợ chồng, cha con, anh em, bạn bè, vua tôi, cho nên bạn bè ở trong ngũ luân có quan hệ với bản thân chúng ta vô cùng mật thiết.

Làm sao có thể trọn đạo nghĩa bạn bè? Phật đã nói cho chúng ta năm sự việc. Thứ nhất là “*nếu đôi bên làm nghiệp ác thì phải khuyên nhau dừng*”, cho nên bạn bè có nghĩa vụ khuyên can lẫn nhau. Nếu như nhìn thấy bạn bè làm việc sai trái mà không nói thì đây không đủ gọi là bạn bè, đây không phải là bạn bè, nhưng mà khuyên nhủ phải có lễ, cho nên nhất định phải giữ lễ, phải hiểu được lễ độ. Khuyên lỗi thì tuyệt đối không ở trước mặt người thứ ba, khuyên nhủ riêng, đây là bạn bè. Cha mẹ chỉ dạy thì có thể ngay trước mặt anh chị em trong nhà mà dạy bảo, đây là động viên con em của mình; nhưng nếu có người ngoài thì cha mẹ cũng sẽ không nói, luôn cần phải giữ thể diện cho con cái. Thầy dạy học trò, đồng học, ở trong đồng học thì có thể nói, tại sao vậy? Các bạn là đồng học, thầy không phải dạy một mình ta, là dạy tất cả học trò, thế nhưng bạn bè thì không được, bạn bè chỉ có thể khuyên nhủ riêng tư. Cho nên những đạo lý này, chúng ta đều phải biết. “*Phải khuyên nhau dừng*”, giúp đỡ nhau, bản thân mình có lỗi

làm, bạn mình sẽ giúp đỡ mình, động viên mình, nhắc nhở mình; ngược lại mình cũng phải giúp đỡ bạn mình.

Đặc biệt là ở trong Phật pháp, Phật pháp chân thật hiểu rõ nhân quả thông ba đời, cho nên khuyên nhủ là quan trọng hơn hết. Tạo một niệm ác, dường như trước mắt cảm thấy không sao cả, nhưng hậu quả tương lai là không thể tưởng tượng, người thế gian đối với những sự lý này không sáng tỏ, bản thân chúng ta phải rõ ràng, phải sáng tỏ. Tập khí ác rất nặng, trong Luận Ngũ nói, Luận Ngũ là Không phụ tử nói: *“Bạn bè mà khuyên quá nhiều lần thì sẽ xa cách.”* Cho nên hiện nay là khó khăn hơn bao giờ hết. Khuyên lỗi không thể quá ba lần, ba lần trở lên thì trở thành người ác rồi, sẽ tránh xa; không những tránh xa mà còn kết thành oán thù. Do đây có thể biết, việc khó khăn nhất ở thế gian là tình người, bởi vậy có câu: “Làm việc khó, làm người càng khó.” Thật sự thông tình đạt lý thì nhà Nho gọi là quân tử, thật sự gọi là thông đạt nhân tình đạo lý. Thông tình đạt lý đến cứu cánh, đây là thánh nhân, trong Phật pháp chúng ta gọi là Phật Bồ-tát.

Chúng ta ngày nay tội nghiệp đầy mình, khởi tâm động niệm lời nói việc làm đều bất thiện, tại sao Phật Bồ-tát không đến khuyên nhủ chúng ta? Tại sao không đến chỉ dạy chúng ta? Chúng ta tự mình thử suy nghĩ, Phật Bồ-tát đến chỉ dạy chúng ta, chúng ta có thể tiếp nhận hay không? Không thể tiếp nhận! Khuyên ba lần trở lên thì phiền chán rồi, xem Phật Bồ-tát thành oan gia. Cho nên Phật Bồ-tát từ bi không đến, không đến là từ bi, duy trì quan hệ tốt với bạn, không muốn bạn tốt lại trở thành oan gia, nên xa cách bạn. Đến khi nào bạn thật sự giác ngộ, thật sự muốn quay đầu, trong lục đạo đã chịu hết các đau khổ, có một niệm giác ngộ, một niệm quay đầu thì bạn tốt liền đến ngay thôi. Cách làm này của chư Phật Bồ-tát rất đáng để chúng ta làm tham khảo. Không nghe lời khuyên chân thành, không nghe lời thiện thì tạm thời lánh xa, nhất định phải đợi họ muốn quay đầu thì lại tiếp cận, đây là đại đạo lý của cảm ứng đạo giao. Đây là khuyên lỗi, Phật đem điều này xếp ở đầu tiên.

Thứ hai, *“lúc bạn bè gặp khó khăn, bệnh tật, phải nên quan tâm, chăm sóc”*. Chúng ta gặp phải khó khăn, khi cần người giúp đỡ, lúc này bạn bè có nghĩa vụ, cần phải giúp đỡ. Thứ đến khi có bệnh tật, là bạn bè thì nhất định phải quan tâm; phải tận tâm tận lực giúp đỡ họ tìm kiếm lương y, giúp họ chữa trị. Nhưng xã hội hiện nay quả thật là quá khó, quá khó, cổ nhân nói là “thiên hạ đại loạn”. Rốt cuộc là loạn ở chỗ nào? Người thông thường chúng ta nói là xã hội không có trật tự, trị an xã hội không tốt, người với người không có ý thiện qua lại, đầy rẫy dối trá. Sâu hơn một tầng, chúng ta chưa có quan sát thấy, quan sát sâu hơn một

tàng thì thấy luân thường đạo đức bị phá hoại rồi. Cha con không thân, bạn bè bất tín, vợ chồng vô nghĩa, vậy có nguy hiểm không? Đây là loạn thật sự. Hơi một chút không như ý thì lập tức liền trở mặt, đây là thời loạn! Thời thái bình thịnh trị sẽ tuyệt đối không có loại tình trạng này.

Chúng ta thử nghĩ nguồn gốc của trị loạn ở đâu? Ở giáo dục. Hiện nay, mọi người không giảng giáo dục cổ thánh tiên hiền nữa rồi; không những là vứt bỏ, mà còn muốn cực lực tiêu diệt nó, đây là nghịch thường! Trong Tả Truyện có một câu nói: “Nhân khí thường tắc yêu hưng.” Khí thường là vứt bỏ luân thường; vứt bỏ luân thường thì xã hội này chính là yêu ma quỷ quái. Nhà Phật nói về thập pháp giới, ở trong thập pháp giới lại có thập pháp giới, mỗi một pháp giới đều có đầy đủ thập pháp giới, lời nói này rất hay. Đại sư Thiên Thai phát minh “bách giới thiên như” ở trong kinh Pháp Hoa là phát huy từ ý nghĩa này. Nếu người có thể tiếp nhận giáo dục thánh hiền thì là người trời trong cõi người, Phật Bồ-tát trong cõi người; nếu như người vứt bỏ giáo dục thánh hiền thì là nga quỷ ở nhân gian, súc sanh ở nhân gian, địa ngục ở nhân gian, yêu ma quỷ quái ở nhân gian, máu chó đều là ở giáo dục. Cho nên, Thích-ca Mâu-ni Phật từ bỏ mọi ngành nghề mà dẫn thân vào làm công tác giáo dục, tất cả chư Phật Như Lai cũng đều thị hiện như vậy. Chúng ta mới biết được sự việc này là sự nghiệp lớn đứng hàng đầu của thế xuất thế gian, việc mà Phật làm là sự nghiệp lớn hàng đầu của thế xuất thế gian. Người khác không thể làm, người khác không làm được, người khác làm không tốt thì ngài đến làm, nếu chúng ta có thể thể hội được. Chúng ta ngày nay phát tâm học Phật, làm đệ tử của Phật, tiếp nối huệ mạng Phật, ở thời đại này gánh vác gia nghiệp của Như Lai, gia nghiệp của Như Lai chính là dạy học, làm sao giúp đỡ chúng sanh chân thật giác ngộ, đây là sự nghiệp của nhà Như Lai.

Bạn bè có khó khăn, bạn bè có bệnh tật thì giống như mình có khó khăn, mình có bệnh tật vậy, toàn tâm toàn lực đi chăm sóc, cần có phương tiện thiện xảo, cần có trí tuệ. Phương pháp mà trong đây dùng rất nhiều, thí dụ cũng rất nhiều, Liễu Phàm Tứ Huấn cũng nói đến. Nếu như bạn bè có tập khí ác quá nghiêm trọng thì dùng phương tiện ác để đối xử họ, hy vọng họ chịu thêm một chút khổ nạn, chịu thêm một chút giày vò, cuối cùng họ thành tựu, đây cũng là đạo đối xử với bạn bè. Đợi đến sau khi họ giác ngộ rồi, họ mới cảm kích người bạn này không phải ác ý, là thành tựu ta. Tập khí ác có khi thật sự khó sửa đổi, đã trở thành thói quen, cho nên dạy học nhất định là ở thời niên thiếu, trung niên trở lên thì không có cách gì dạy, cũng không có cách gì khuyên. Tại sao vậy? Đã dưỡng thành thói quen. Khuyên rồi, bản thân có muốn sửa hay không? Muốn sửa,

muốn sửa cũng sửa không được, không có năng lực khắc phục tập khí của mình, đây là phạm phu. Nghe qua mà có thể sửa, có dũng khí, có quyết tâm, có nghị lực khắc phục tập khí của mình, người này không phải là người phạm. Chúng ta nhìn thấy trong lịch sử, bất luận là thế pháp hay Phật pháp, người có thành tựu lớn, phần lớn là loại người này, khắc kỷ phục lễ, thánh hiền quân tử, ở trong Phật pháp là Phật Bồ-tát.

Thứ ba là *“nhà bạn bè có chuyện riêng tư, không được mang đi nói với người ngoài”*, đây là ở trong nhà có những lời không hay, gọi là *“đừng vạch áo cho người xem lưng”*. Bạn bè có một số hạnh ác, chỉ có thể khuyên nhủ, không được nói với người ngoài. Chúng ta xem thử mấy điều mà Phật nói đây, hiện nay xã hội này, giữa bạn bè với nhau hầu như đều làm trái lại hoàn toàn. Thứ tư là *“phải kính trọng nhau, thường hay qua lại, chớ được nhớ oán”*. Nhất định phải tôn trọng lẫn nhau, kính yêu lẫn nhau, thường xuyên qua lại, nhớ ân, không nhớ oán, nhất là đối với bạn bè mới quen. Trong Phật pháp thường nói: *“Chỉ luận hiện hành, không luận đã qua”*. Trước đây họ làm việc xấu, hạnh ác, ngày nay họ đã quay đầu, đã giác ngộ. Ngạn ngữ Trung Quốc thường nói: *“Lãng tử quay đầu vàng không đổi.”* Lúc tuổi trẻ không hiểu chuyện, tạo tác rất nhiều ác nghiệp, chỉ cần họ có thể tiếp nhận lời dạy của thánh hiền, thích nghe kinh, có thể tín giải, có thể phụng hành, họ chính là người tốt. Đại sư Thiện Đạo nói rất hay: *“Gặp duyên khác nhau.”* Trước đây chưa gặp được thiện tri thức, toàn gặp được những ác tri thức, chắc chắn đại đa số con người đều là tánh bất định, tánh bất định nên mới gọi là *“gần mực thì đen, gần đèn thì sáng”*, qua lại với bạn bè nào thì họ nhất định học theo, học giống người đó, quay đầu là tốt. Có người nào mà không có lỗi lầm? Người không phải thánh hiền, ai mà không có lỗi? Bạn không phải thánh hiền tái lai, chắc chắn có lỗi lầm, quay đầu là tốt.

Tổ sư đại đức luôn là làm ra những thị hiện này. Tổ sư của Tịnh tông chúng ta, quý vị khâm phục nhất là đại sư Ngẫu Ích, đại sư Ấn Quang, lúc còn trẻ các ngài cũng báng pháp, đây đều là làm thị hiện cho chúng ta, đều là Phật Bồ-tát tái lai, làm thị hiện cho chúng ta. Khi còn trẻ, các ngài đọc sách Nho, bài xích Phật pháp, đến sau này tiếp xúc Phật pháp, nghe thấy rồi mới hối hận, sám hối, sửa lỗi làm mới, còn trở thành tổ sư một đời của nhà Phật. Thử xem ngài trước sau 20 tuổi, với cái nhìn của chúng ta hiện nay thấy đó là ma, vì đã phản đối người học Phật. Vì sao lại phản đối vậy? Đây là ngài thị hiện. Ngày nay trong xã hội bao nhiêu người phản đối Phật pháp, vì sao phản đối vậy? Chưa từng tiếp xúc qua, không biết Phật pháp là gì cả, chỉ là nghe người khác nói, người ta nói sao thì

nghe vậy. Người ta nói Phật pháp là mê tín, chúng ta cũng nói theo là mê tín; người ta nói Phật pháp là tiêu cực, chúng ta cũng cho rằng nó thật sự là tiêu cực, bởi chưa từng tiếp xúc qua.

Cho dù tiếp xúc được, chúng ta biết kinh điển của nhà Phật kết tập trễ nhất cũng là vào thời Nam Tống, tuy một số pháp sư dịch kinh đã dùng văn tự đơn giản dễ hiểu nhất để dịch, là văn tự đơn giản dễ hiểu nhất vào thời đó, nhưng chúng ta ngày nay đọc những kinh văn này vẫn còn thấy khó khăn. Huống hồ ở trong Đại kinh, Phật đã nói rõ cho chúng ta biết: “Phật pháp không người giảng, tuy trí cũng không hiểu.” Nếu muốn lý giải Phật pháp, nhất định phải gặp thiện tri thức, có người giảng giải cho bạn, giúp bạn học Phật, giúp bạn đọc kinh, bạn mới có thể hiểu được. Chúng ta hiện nay học Phật đã hiểu rõ thì chúng ta có nghĩa vụ giúp đỡ bạn bè chúng ta, đem Phật pháp giới thiệu cho họ, dùng phương tiện thiện xảo phá trừ nghi hoặc của họ. Thánh hiền thế xuất thế gian đều dạy chúng ta, chúng ta chỉ nhớ ân đức của người, tuyệt đối không nhớ oán hận. Chúng ta biết, ân đức là lưu lộ của tình cảm chân thật, oán hận đều là đủ thứ hiểu lầm, không phải thật, vậy thì việc gì phải đem nó để ở trong lòng?

Thứ năm, đây là nói về tiền tài chung hưởng. *“Bạn bè giàu nghèo không như nhau, phải giúp đỡ nhau, không được phỉ báng nhau.”* Người ở thế gian, bởi do nhân tu trong đời quá khứ không giống nhau, cho nên chắc chắn không thể nào bình đẳng. Người có của cải phải biết giúp đỡ bạn bè, thường xuyên chu cấp, trợ giúp cho bạn, nhất định không được hủy báng, không được khinh mạn. Đây là dạy chúng ta đạo qua lại với bạn bè; ngược lại với điều này chính là “lừa người không hiểu biết, chê bai bạn đồng học”. Bạn bè, ở trong nhà Nho nói “đồng học gọi là bằng, đồng chí gọi là hữu”, cho nên “hữu” phải thân hơn nhiều so với “bằng”. Hữu là đồng chí, chí hướng giống nhau; bằng là học chung, học chung không nhất định chí hướng giống nhau. Ở trong ngũ luân, nhất định phải biết, nhất định không thể lừa dối; lừa dối không thể được, phỉ báng lại càng không thể được. Chúng ta học Phật thì phải thực hiện từ những chỗ này, bắt đầu học từ những chỗ này. Tốt rồi, hôm nay thời gian đã hết, chúng ta giảng đến đây.